

Η συζήτηση για τη «μεταπολίτευση» και τη «νέα Ελλάδα»

Είναι λογικό η αστική τάξη σε κρίσιμες καμπές της ιστορίας της να κάνει τους απολογισμούς της. Ετσι, λοιπόν, με αφορμή τα 40 χρόνια από την πτώση της δικτατορίας (24 Ιούλη 1974 - 24 Ιούλη 2014) επιδιώκει να κάνει το δικό της απολογισμό της 40χρονης πορείας της σε συνθήκες διαχείρισης της καπιταλιστικής οικονομικής κρίσης και αναμόρφωσης του αστικού πολιτικού συστήματος. Δεν είναι λίγοι αυτοί που μιλάνε για «τέλος της μεταπολίτευσης» και για την ανάγκη «νέας μεταπολίτευσης». Όλοι δέχονται ότι η λεγόμενη μεταπολίτευση έλυσε το ζήτημα της πολιτικής σταθερότητας και της καπιταλιστικής ανάπτυξης τα τελευταία 40 χρόνια, όμως συμπληρώνουν ότι συνοδεύτηκε από ορισμένες στρεβλώσεις και κακοδαιμονίες, οι οποίες λίγο - πολύ παρουσιάζονται ως οι αιτίες για την οικονομική κρίση ή για τις δυσκολίες της ανάκαμψης. Γράφει χαρακτηριστικά ο πρωθυπουργός Αντ. Σαμαράς σε άρθρο του στην «Καθημερινή» στις 20/7/2014:

«Τη θέση της ανάπτυξης πήρε ο κρατισμός. Τη θέση της αξιοκρατίας, η κυριαρχία των κομματικών "ημετέρων". Των πάσης φύσεως "ημετέρων". Η ευημερία περνούσε μέσα από κλειστά κυκλώματα και κλειστά επαγγέλματα και όλα αυτά μαζί έφεραν τη γιγάντωση της γραφειοκρατίας, την παράλυση των επενδύσεων, περισσότερο κρατισμό, περισσότερα ελλείμματα και συνεχή συσσώρευση χρέους. Η ελληνική οικονομία έχασε την εξωστρέφειά της. Η ανταγωνιστικότητα της υποχώρησε ασταμάτητα. Δεν παρήγε πλούτο, παρήγε εισόδημα από δανεικά που υπονόμειαν το μέλλον των παιδιών της. Οι ρίζες του δημοκρατικού πολιτεύματος που θεμελιώθηκε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής το 1974 αποδείχθηκαν πράγματι πολύ ισχυρές. Και η μεγάλη ευρωπαϊκή επιλογή του, σωτήρια για τη χώρα. Αλλά τις επόμενες δεκαετίες η Ελλάδα δεν κατάφερε να ξεμπλέξει από τις στρεβλώσεις που άφησε πάνω της το "δίδυμο καρκίνωμα" του λαϊκισμού και του κρατισμού. Ωσπου ξέσπασε η κρίση. Που τη βιώσαμε στην αρχή ως κρίση ελλειμμάτων. Που μετεξελιχθηκε σε κρίση χρέους. Και που τελικά απέδειξε ότι από πλευράς ανταγωνιστικότητας ήμασταν πια τελείως γυμνοί».

Είναι προφανής προσπάθεια συγκάλυψης των αιτιών της κρίσης, που βεβαίως δεν βρίσκονται σε όσα αναφέρει ο πρωθυπουργός, αλλά στην ίδια τη λειτουργία του καπιταλισμού, στην αναρχία στην παραγωγή, στον ανταγωνισμό, στην παραγωγή με κριτήριο το κέρδος και όχι τις λαϊκές ανάγκες κλπ. Απόδειξη γι' αυτό είναι ότι καμιά καπιταλιστική οικονομία, όποια διαχείριση και αν εφαρμόζει, δεν μπορεί να ξεφύγει από την κρίση. Το άρθρο επιχειρεί κριτική στην αστική διαχείριση των προηγούμενων δεκαετιών.

Αυτό που δεν λέει ο πρωθυπουργός και όλοι οι επικριτές της αστικής διαχείρισης των δεκαετιών του 1980-1990 είναι εάν αυτή εξυπηρετούσε ή όχι τις ανάγκες της καπιταλιστικής παραγωγής. Αν δηλαδή ο λεγόμενος κρατισμός, δηλαδή η πιο άμεση κρατική παρέμβαση σε μια σειρά τομείς της οικονομίας εξυπηρέτησε σε συγκεκριμένη φάση τη στήριξη των καπιταλιστικών επιχειρήσεων. Αν επίσης ο λεγόμενος λαϊκισμός, δηλαδή η διαμόρφωση ενός πλέγματος μέτρων ενσωμάτωσης ευρύτερων εργατικών λαϊκών στρωμάτων στους στόχους της καπιταλιστικής ανάπτυξης, σε συνθήκες προσαρμογής στην ΕΟΚ και την ΕΕ, δεν λειτούργησε ως το καρότο, ώστε το εργατικό - λαϊκό κίνημα να μην αντιταχθεί

σε αυτή την πολιτική διαχείριση.

Η κριτική που ασκείται στις μεταπολιτευτικές κυβερνήσεις από την σκοπιά του κεφαλαίου είναι προσχηματική. Δεν αμφισβητείται η αντιλαϊκή πολιτική τους, η προσήλωσή τους στους στόχους του κεφαλαίου αμφισβητείται, η ταχύτητα υλοποίησης αναγκών αναπροσαρμογών και αναδιαρθρώσεων από τη στιγμή που χρειαζόταν μεταβολή του μείγματος διαχείρισης στην κατεύθυνση της απελευθέρωσης αγορών κλπ. Αμφισβητείται ο μη εκσυγχρονισμός των μηχανισμών και διαδικασιών χειραγώγησης και ενσωμάτωσης ευρύτερων εργατικών λαϊκών στρωμάτων.

Ποια είναι η αλήθεια για την αστική διαχείριση των δεκαετιών 1980 και 1990;

Η μεταπολιτευτική καπιταλιστική ανάπτυξη συνδυάστηκε με την εφαρμογή μέτρων εκσυγχρονισμού και ορισμένων «παραχωρήσεων» δικαιωμάτων και κατακτήσεων προς την εργατική τάξη και τα φτωχά λαϊκά στρώματα κάτω και από την ανάπτυξη των εργατικών, λαϊκών αγώνων, σε διαφορετικό διεθνή συσχετισμό δυνάμεων αφού υπήρχε το σοσιαλιστικό σύστημα. «Παραχωρήσεις» και εκσυγχρονισμοί, που στην Ελλάδα εφαρμόστηκαν πιο καθυστερημένα σε σχέση με άλλα καπιταλιστικά κράτη της Ευρώπης. Ετσι, για παράδειγμα, στη δεκαετία του '80 οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ, με σύνθημα το λεγόμενο κοινωνικό μισθό, έδωσαν κρατικές παροχές σε κοινωνικούς τομείς, όπως ο τομέας της Πρόνοιας, π.χ. κρατικοί παιδικοί σταθμοί, αλλά και της Υγείας (τότε έγινε το ΕΣΥ), αλλά και στους συνταξιούχους με τα ΚΑΠΗ κλπ. Ο κίνδυνος μαζικής αύξησης της ανεργίας λόγω επιχειρήσεων που ήταν έτοιμες να κλείσουν, λόγω διεθνούς ανταγωνισμού και κρίσης (προβληματικές), λύθηκε προσωρινά με την «κρατικοποίησή» τους, μέτρο που στην πραγματικότητα ενίσχυε το κεφάλαιο, αφού τα τεράστια χρέη αυτών των επιχειρήσεων αποτέλεσαν το τίμημα του κράτους προς τους ιδιοκτήτες τους. Τα χρέη πληρώθηκαν από τον κρατικό προϋπολογισμό, βασικά δηλαδή από τη φορολογία του λαού. Δόθηκαν λεφτά από κονδύλια της ΕΕ σε αγρότες, καταστρέφοντας όμως τμήματα της παραδοσιακής αγροτικής παραγωγής. Αυτή η πολιτική εφαρμόστηκε μέχρι τα μέσα της δεκαετίας

του 1980. Στη συνέχεια βεβαίως η σοσιαλδημοκρατία πέρασε στην πολιτική των περικοπών και στην εφαρμογή των πρώτων αντεργατικών αναδιαρθρώσεων. Στην Ελλάδα οι πρώτες αναδιαρθρώσεις άρχισαν να εφαρμόζονται από το 1985, περίοδος που στην ΕΟΚ αποφασίστηκε η «Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη», προκειμένου να μπει η θεμελίωση της «Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς», που ήταν ο προπομπός της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Τότε το ΠΑΣΟΚ άρχισε να νομοθετεί για τη μερική απασχόληση, να εφαρμόζει πολιτική «σταθεροποίησης της οικονομίας» και με Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου απαγορεύτηκαν οι αυξήσεις μισθών και στον ιδιωτικό τομέα κ.ά.

Ήταν επίσης η περίοδος που παραδοσιακοί κλάδοι της οικονομίας μαρζώσαν, όπως τα αμαξώματα, η ναυπηγική βιομηχανία, η κλωστοϋφαντουργία, ο ιματισμός, το δέρμα κ.ά. και αναπτύσσονταν γοργά οι τομείς Ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής, που μπορούσαν να λειτουργούν και με ελαστικές εργασιακές σχέσεις.

Όλα αυτά συνεχίστηκαν πιο έντονα στη δεκαετία του '90 και του 2000, σε συνδυασμό με την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και του βαθμού εκμετάλλευσής, ενώ η ΕΕ αποφάσιζε ακόμη πιο εντατικά νέες αντεργατικές αναδιαρθρώσεις με τη «Στρατηγική της Λισαβόνας».

Όλο αυτό το διάστημα βεβαίως οι μονοπωλιακοί όμιλοι επιδοτούνταν, με τους επενδυτικούς νόμους, με άφθονο κρατικό χρήμα. Να θυμίσουμε επιδοτήσεις για μεταφορά επιχειρήσεων στα Βαλκάνια μέχρι και 60% ή τις επιδοτήσεις για μεγάλες υποδομές, όπως αεροδρόμια, Γέφυρα Ρίου, Αττική Οδός κ.ά.

Αυτή είναι ολόκληρη η πραγματική αλήθεια. Που δείχνει επίσης ότι τα ελλείμματα και τα χρέη δημιουργήθηκαν από την ενίσχυση του κεφαλαίου και όχι εξαιτίας των προσωρινών, όπως άλλωστε αποδείχθηκε, «παραχωρήσεων» και κατακτήσεων των εργαζομένων.

Ποια η «τομή» που επιχειρούν;

Ο πρωθυπουργός σε συνέντευξή του στο «Βήμα» τον Ιούνιο, για τη «μεταπολίτευση», αναφέρει και τα εξής:

«Η "Νέα Ελλάδα" είναι αυτό που θέλουμε να φτιάξουμε για τη χώρα μας. Στη θέση εκείνου που χρεοκόπησε και μας οδήγη-

σε στην κρίση... Είναι όραμα ελπίδας! Συνθέτει για το μέλλον, αλλά ξεκολλάει από το παρελθόν. Όλοι πρέπει να αλλάξουμε. Όλοι πρέπει να αφήσουμε το "παλιό" πίσω μας. Αφορά τη χώρα και το μέλλον της! Και πάντα στα στέρεα θεμέλια βασικών αρχών Πατρίδας και Δημοκρατίας! Και με όραμα μίαν αληθινά ευρωπαϊκή Ελλάδα: Της ανταγωνιστικότητας, της εξωστρέφειας του κεφαλαίου και της ευημερίας. Αυτή είναι η "Νέα Ελλάδα". Τίποτε παραπάνω, τίποτε λιγότερο...».

Η πολιτική που εφαρμόζεται σήμερα, στο πλαίσιο της διαχείρισης της καπιταλιστικής οικονομικής κρίσης σε όφελος του κεφαλαίου, ήταν προαποφασισμένη στα πλαίσια της ΕΕ από την περίοδο της Συνθήκης του Μάαστριχτ και της «Λευκής Βίβλου». Άλλο αν καθυστέρησε για μια σειρά λόγους που έχουν να κάνουν και με τη δράση του εργατικού κινήματος να εφαρμοστεί στο σύνολό της στην Ελλάδα. Σε άλλα κράτη της ΕΕ έχει εφαρμοστεί προ πολλού. Για παράδειγμα, τα μεγάλα πακέτα αναδιαρθρώσεων, στη δεκαετία του 2000, με τη «Στρατηγική της Λισαβόνας», στη Γερμανία εφαρμόστηκαν από το 2004 και μετά.

Όλο το αντεργατικό αντιλαϊκό πλαίσιο, της μείωσης μισθών και συντάξεων, της ολοένα αυξανόμενης ευέλικτης δουλειάς, της αφαίρεσης κρατικών παροχών σε Υγεία - Πρόνοια, των αντιδραστικών αλλαγών στην εκπαίδευση, της φοροληστείας του λαού, των ιδιωτικοποιήσεων και της απελευθέρωσης αγορών, των φοροπαλλαγών του κεφαλαίου, των νέων επενδυτικών νόμων που ενισχύουν τους επιχειρηματικούς ομίλους, ήρθε για να μείνει, γιατί εκφράζει τις σύγχρονες ανάγκες της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Οποιας διαφοροποίησης πραγματοποιηθούν στο μείγμα διαχείρισης δεν μπορούν να αμφισβητήσουν συνολικά αυτό το πλαίσιο. Είδαμε, για παράδειγμα, ότι ο ΣΥΡΙΖΑ αντιτάχθηκε στην ιδιωτικοποίηση της «μικρής ΔΕΗ», όχι όμως στο πλαίσιο της απελευθέρωσης Ενέργειας, διαφώνησε με το νομοσχέδιο για τα δάση, όχι όμως με την εμπορευματική χρήση της γης κ.ά.

Αυτή, λοιπόν, είναι η «Νέα Ελλάδα» που θέλει το κεφάλαιο, η Ελλάδα των υποτιμημένων αναγκών και δικαιωμάτων για τους εργαζόμενους. Ως παραχωρήσεις προς τους εργαζόμενους προβάλλονται τα κοινωνικά μερίσματα των 0,50 ευρώ τη μέρα, μέτρα διαχείρισης της ανεργίας και της ακραίας φτώχειας, έχοντας ήδη διαμορφώσει ψυχολογία σε λαϊκές δυνάμεις να ζουν με μειωμένες απαιτήσεις ως προς τις ανάγκες τους και τους παρέχουν υπηρεσίες φιλανθρωπίας τα διάφορα κοινωνικά δίκτυα και ΜΚΟ ίσα να μην πεθάνουν. Οποιας παραχωρήσεις γίνουν σε μια φάση ανάκαμψης θα είναι πολύ πίσω όχι μόνο από τις σημερινές ανάγκες και δυνατότητες, αλλά και από τα προ κρίσης επίπεδα.

Μπροστά στην εργατική τάξη, τα άλλα φτωχά λαϊκά στρώματα υψώνονται δύο επιλογές. Με τον καπιταλιστικό δρόμο ανάπτυξης ή εναντίον του; Ο δεύτερος δρόμος είναι μονόδρομος για το λαό. Και απαιτεί τώρα ανασύνταξη του κινήματος, Λαϊκή Συμμαχία, με πανίσχυρο ΚΚΕ. Για να μπουκώσει στο σήμερα, να ανατρέψουμε την εξουσία του κεφαλαίου, τον καπιταλισμό, αύριο. Για να αποκτήσουν οι εργαζόμενοι πίστη στη δύναμή τους ότι μπορούν να γίνουν οι ίδιοι αφέντες στον τόπο τους με την εργατική - λαϊκή εξουσία, την κοινωνικοποίηση των μονοπωλίων, την αποδέσμευση από τις ιμπεριαλιστικές συμμαχίες.